

Insekt-Nytt

Medlemsblad for Norsk
Entomologisk Forening

Nr. 1 1993 Årg. 18

Insekt-Nytt nr. 1, 1993

Medlemsblad for Norsk Entomologisk Forening

Insekt-Nytt

Årgang 18, nr. 1, 1993

Redaksjonen:

Ole J. Lønnve (Redaktør)
Lars Ove Hansen
Espen Bergsmark
Øistein Berg
Jan Arne Stenløkk
Devegge Ruud (Fototeknisk ass.).

Redaksjonens adresse:

Insekt-Nytt v/ Ole J. Lønnve
Universitetet i Oslo,
Biologisk inst., Zool. avd.,
Postboks 1050 Blindern,
0316 Oslo.
Tlf.: 67 53 56 84.

Sats, lay-out, paste-up:

Redaksjonen.

Trykk: Trykk Service A/S, Drammen.

Insekt-Nytt utkommer med 4 nummer
årlig.

ISSN 0800-1804

Forsidebilde: En skorpion tilhørende
familien Buthidae i ferd med å fortære
en kakerlakk (*Blattaria*).

Foto: Sigurd A. Øxnevad

Insekt-Nytt presenterer populærvitenskapelige
oversikts- og tema-artikler om insekters (inkl.
edderkoppdyr og andre land-leddyr) økologi,
systematikk, fysiologi, atferd, dyregeografi etc.
Likeledes trykkes artslistor fra ulike områder og
habitater, ekskursjonsrapporter, naturvern-, nytte-
og skadedyrstoff, bibliografier, biografier, histo-
rikk, «anekdoter», innsamlings- og preparerings-
teknikk, utstyrstips, bokanmeldelser m.m. Vi tryk-
ker også alle typer stoff som er relatert til Norsk
Entomologisk Forening og dets lokalavdelinger:
årsrapporter, regnskap, møte- og ekskursjons-rap-
porter, debattstoff etc. Opprop og kontaktannonser
er gratis for foreningens medlemmer. Språket er
norsk (svensk eller dansk) gjerne med et kort eng-
elsk abstract. Våre artikler refereres i *Zoological
record*.

Insekt-Nytt vil prøve å finne sin nisje der vi ikke
overlapper med NEFs fagtidsskrift *Fauna norv.*
Ser. B. Originale vitenskapelige undersøkelser, nye
arter for ulike faunaregioner og Norge går fortsatt
til fagtidsskriftet. Derimot tar vi gjerne artikler
som omhandler «interessante og sjeldne funn»,
notater om arters habitatvalg og levevis etc., selv
om det nødvendigvis ikke er «nytt».

Annonsepriser:

1/4 side	kr. 450,-
1/2 side	kr. 675,-
1/1 side	kr. 1000,-
Bakside (svart/hvitt)	kr. 1400,-
Bakside (farger)	kr. 2200,-

Prisen på baksiden trykt i fire farger inkluderer
ikke reproarbeid. Ved bestilling av annonser i to
numre etter hverandre kan vi tilby 10 % reduksjon,
25 % i fire og 30 % i 8 påfølgende numre.

Abonnement: Medlemmer av Norsk Entomolo-
gisk Forening får *Insekt-Nytt* (og *Fauna norv. Ser.*
B.) gratis tilsendt. Kontingenten er for 1993 kr.
130,- pr. år (kr. 70,- for juniormedlemmer til og
med året de fyller 19 år). Henvendelse om med-
lemskap sendes sekretæren: Øistein Berg, Post-
boks 376, 1371 Asker.

REDAKSJONELT:

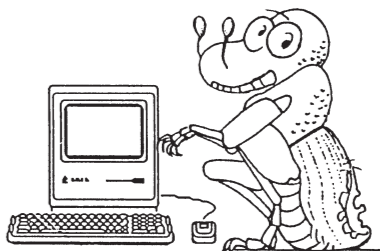
Støtt våre annonsører

Insekt-Nytt har lenge hatt annonser fra forskjellige firmaer o.l. som selger/forhandler artikler med entomologisk interesse. Vi snakker her om alt fra litteratur til plastkasser.

Ved forespørsler om ny annonsering, har vi i det senere fått flere avslag fra tidligere annonsører i Insekt-Nytt. Når vi så spør om hvorfor de ikke lenger vil annonsere, svarer de gjerne at de ikke får respons på sine annonser. Dette er synd, fordi vi *vet* at dette ikke er tilfelle.

Det er derfor av stor betydning at den som kjøper noe fra et firma, etter å ha sett en annonse i Insekt-Nytt, gjør dette firmaet oppmerksom på hvor han har sett annonsen. Derfor oppfordrer redaksjonen alle medlemmene om å gjøre dette i fremtiden.

Hvorfor stresse slik om denne saken? Det er minst tre gode grunner for at vi ønsker annonsører hjertelig velkomne i

Insekt-Nytt.

- Annonsører gir gode penger i NEFs kasse. Alle penger er kjærkomne.

- Vi føler at annonser er en viktig del av det vi kan putte inn under «informasjon til medlemmene», spesielt amatørerne. Annonser gir medlemmer informasjon om priser, og hvor de kan henvende seg ved anskaffelse av aktuelt utstyr. Dette er viktig.

- Det er viktig å støtte opp om de som selger, og kanskje forsøker å leve av entomologisk utstyrs-salg.

Gamle etablerte entomologer vil nok i en viss utstrekning klare seg uten den infor-

Innhold:

Redaksjonelt.....	s. 1
Formannen har ordet	s. 3
Greve, L., Nielsen, T. R. og Berg, Ø.: Invasjon av vindelsvermer i Norge høsten 1992	s. 5
Nielsen, T. R.: Eksotiske blomsterfluer etterlyses	s. 8
Fjellberg, A.: Rapport fra Pinsetreffen 1992 – Tjøme	s. 11
Hansen, L. O.: Det 8nde norske entomologmøtet – Kongsvoll 27.– 28. april 1992	s. 13
Bergsmark, E.: Norske insektfrimerker!	s. 17
Raastad, J. E.: Albert Lillehammer – in memoriam.....	s. 19
Oppslagstavla	s. 21
Årsmeldinger	s. 25
Bokanmeldelser	s. 32

masjon slike annonser gir. Disse vet jo hvor de skal henvende seg for å få tak i det de trenger. Derimot kan ting stille seg annerledes for nybegynnere eller folk som har lite kontakt med de mer aktive miljøer. Her føler vi at Insekt-Nytt har en viktig funksjon, bl.a. som informasjonsforum. Norge er et grønt land, og antall entomologer er lite. Mange bor slik til at de ikke på naturlig måte tilhører noe etablert miljø. Det er heller ikke alle som er så heldige å være tilknyttet et universitet med bibliotek og sentrallager hvor man kan hente ut det meste av det man måtte trenge. For de fleste av oss er nok det hele mer tungvint. Derfor vil vi anmode våre medlemmer om å ta godt vare på våre annonsører. Det er tross alt ikke mer enn ca.

300 stykker av oss. Vi trenger dem, og de trenger oss.

Ellers vil vi fra og med dette nummeret presentere tegninger med insektmotiver av Jon E. Lønnve. Håper de faller i smak for våre lesere.

Videre må vi skuffe de av våre medlemmer som hadde håpet på et Pinsetreff i år. Dette har dessverre ikke latt seg gjøre.

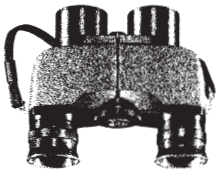
Forrige nummer av Insekt-Nytt (3/4-92) som var et temanummer om preparering og innsamling av insekter, er nå til salgs. Kontakt Distributøren (se tredje omslags-side).

Redaksjonen

Entomolog-kikkert nr. 1!

- 2 m nærgrense!
- Glimrende kompaktkikkert for allround-bruk
 - Valgt av NASA i romfart
 - 25 års garanti
 - Spesialtilbud kr. 2 725,-
- Fraktfritt tilsendt i postoppkrav. 14 dagers returrett.

Vi forhandler bl.a. også Zeiss, Swarovski og Bushnell kikkerter og teleskop.

Bausch & Lomb Custom Compact 7 x 26

FOTO LAPONICA

POSTADRESSE: BOKS 200, N-7080 HEIMDAL
 KONTORADRESSE: RINGVÅLVEGEN 23
 POSTGIRO 0801 3001112
 BANKGIRO 4319 10 12780
 TELEFON 07 84 99 66
 MOBILTELEFON 090 28478
 FAX 07 84 99 29

Formannen har ordet

Fagtidsskriftet vårt er i fare

Foreningens fagentomologiske tidsskrift «Fauna Norvegica Serie B» går en høyst usikker fremtid i møte. Norges Allmenvitenskapelige Forskningsråd (som nå er en avdeling under Norges Forskningsråd) har trappet ned på støtten og gitt kun kr. 25.000,- til hele serien for 1993. Serien inkluderer som kjent det ornitologiske tidsskriftet «Cinclus (Serie C)» og et generelt zoologisk tidsskrift (Serie A). For å få ut høstnummeret av Serie B er det satt i gang tiggervirksomhet blant biologiske fagmiljøer. Det ser ut til at vi kan klare å berge situasjonen dette året, men en slik tiggergang er jo et engangsfenomen. Signaler tyder på at forskningsrådet fra og med neste år vil knipe inn støtten til null!

La oss se litt på tidsskriftets historie og funksjon. –Tidsskriftet har eksistert helt fra 1920 og har således lange tradisjoner. Fram til 1974 het det «Norsk Entomologisk Tidsskrift», men hadde i perioden 1975–78 den engelske tittelen «Norwegian Journal of Entomology». Denne tittelen ble beholdt som undertittel da vi fra og med 1979 måtte underordne oss som «Serie B» innen «Fauna Norvegica». Gjennom 73 år har tidsskriftet vært et forum hvor kunnskap om Norges mangfoldige insektfauna har blitt formidlet. I dag er stofftilgangen meget god, og behovet for tidsskriftet synes bare å øke. Den entomologiske aktiviteten er betydelig, men på mange felter lever vi fremdeles i «steinalderen» når det gjelder kunnskap om landets insektfauna. Entomologmøtet på Kongsvoll viste at vi trolig har 23 000 insektarter i Norge, men at bare 15 000 av disse er oppdaget.

Tidsskriftet vårt fyller en viktig funksjon som ikke kan dekkes av andre eksisterende tidsskrifter: Serie B skal særlig konsentrere

seg om faunistiske undersøkelser, dvs. artenes utbredelse og deres tilknytning til ulike naturtyper. Det har vært tendenser også tidligere i forskningsrådet til å nedprioritere slikt stoff, fordi kriteriene på en god artikkel skulle være internasjonal publisering og en dypere økologisk vinkling. Dette gjelder selvsagt for spesialiserte fagartikler. Men i bunnen må det hele tiden ligge en grunnleggende og trygg kunnskap om artenes forekomst i ulike landsdeler og miljøer. Heldigvis ser vi nå en økt anerkjennelse av denne type informasjon, –dels fra økologene selv, men særlig fra naturvernmyndighetene.

Etter Rio-konferansen og Biodiversitetskonvensjonen skal hvert land legge opp strategier for bevaring av «biodiversitet». Hele 70–80 prosent av de norske dyreartene er insekter. Dette enkle faktum begynner å feste seg i Miljøverndepartementet og Direktoratet for naturforvaltning. Foreningen opplever en økende oppmerksomhet av denne grunn, –bl.a. var vi glade for at Direktoratet var representert på Kongsvoll-møtet. I to ferske rapporter har Direktoratet slått til lyd for at lokaliteter for truede arter (inkludert

insekter) skal bevares: DN-rapport 1992-6 (Truete arter i Norge) og Langtidsplan 1992-94 (kalt Vår felles naturarv). I sistnevnte rapport står det i klartekst på s. 19:

«DN vil forberede vern av spesielt verdifulle lokaliteter for blant annet truete planter og virvelløse dyr».

Det faktagrunnlaget som muliggjør en slik verneplan er nettopp den type stoff som Serie B publiserer. Etter at bevisstgjøringen om truete arter og spesielle naturtyper har økt også blant entomologene, inneholder tidsskriftet mere og mere informasjon som er direkte relevant for miljøvernforvaltningen. Her har vi et meget sterkt kort, og jeg kan vanskelig forestille meg at forskningsråd og naturvernmyndigheter samlet vil slå hånden av oss. Da er jeg redd de selv må opprette tidsskrifter for denne type stoff, som presser seg fram med økende trykk.

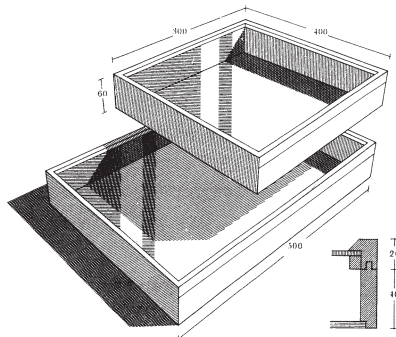
Konklusjonen er derfor: Aldri før har Serie B vært så aktuell, aldri før har det vært spurt så sterkt etter denne type informasjon fra forvaltningen, og aldri før har stofftilgangen vært så god, –og med et høyt nivå.

Styret er innstilt på å få ut tidsskriftet på dugnadsbasis neste år dersom myndighetene helt svikter oss. Dette er imidlertid en nødsituasjon som ikke kan vare. Vi kommer derfor til å fortsette å søke om midler, og ennå mere aktivt enn før. Jeg tror det er håp, –eller hvordan har Direktoratet for naturforvaltning tenkt å forvalte insektfaunaen uten grunnleggende kunnskap? Allerede i dag utgjør virvelløse dyr nesten en tredjedel av de offisielt truete dyreartene i Norge, og denne andelen kommer bare til å øke ettersom kunnskapsnivået høynes. Kanskje miljøvernmyndighetene kan bli en viktig økonomisk støtte for tidsskriftet fremover?

Sigmund Hågvar

Den originale «Fahre»-kassen

Insektkasser i lyslakkert svartor med dobbeltfalsset glasslokk. Priser er inkl. MVA.

Samlingskasse:	30 x 40 x 6 cm kr. 305,-
	40 x 50 x 6 cm kr. 366,-
Polyetyleninnlegg:	30 x 40 x 6 cm kr. 45,75,-
	40 x 50 x 6 cm kr. 54,90,-

TILBUD: 100 stk. 40 x 50 x 6 cm u/innlegg
kr. 31.000,- fritt levert Østlandsområdet

Spesialmål eller spesielle ønsker – be om pris

NORFORM A/S

3860 HØYDALSMO
TLF.: 036/76600 FAX: 036/76680

Invasjon av vindelsvermer i Norge høsten 1992

Lita Greve, Tore R. Nielsen og Øistein Berg

Vindelsvermeren, *Agrius convolvuli*, har en utbredelse som strekker seg over Europa, Asia, Afrika, Australia og Polynesia. I vår verdensdel oppfattes den mer som en trekkgjest enn som en fast tilhørende art, og norske eksemplarer har vært ansett som innflygere fra Nord-Afrika. Arten er funnet over store deler av Skandinavia, helt opp til Øst-Finnmark (Nordström, Opheim og Sotavalta 1961).

Vindelsvermeren er en stor og markert sommerfugl som vekker en viss oppsikt når den først oppdages på våre breddegrader. Av den grunn blir det også enklere å registrere artens vandringer. En slik stor-vandring må ha skjedd forrige høst, da flere aviser rapporterte om «et stort, nærmest fryktinngytende, gråbrunt insekt» med spisse vinger og rosa-stripet bakkropp.

Det må likevel bare være en meget liten del av de trekkende individene som blir oppdaget. Selv om sommerfuglen er stor, har den kroppsfarger som gjør at den er lett å overse. Og sjansen til å bli både oppdaget, tatt hånd om og bli «publisert» må anses som meget liten. Likevel foreligger det 31 funn fra høsten 1992. Og det sier kanskje litt om bredden og størrelsen av trekket at hele fire av funnene kommer fra oljeplattformer i Nordsjøen.

Følgende funn er registrert i nevnte periode:

AK, Oslo: Gaustad 1.9.92, en hunn på utelampe om morgenen (leg. Heimo Pöyhönen).

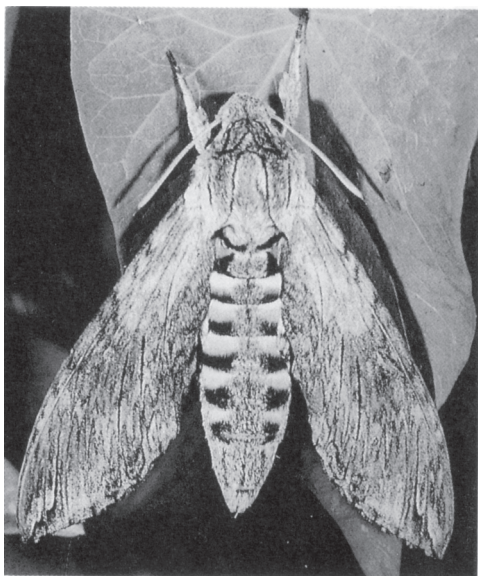
AK, Ski: gamle Ski kirke, ett eks. 1.9.92 på UV-lysfelle om ettermiddagen, nesten nyklekt, og ett eks. 3.9.92 kl. 05.00 på gatelykt, litt avfløyet (begge leg. Finn Johansen).

BØ, Lier: Sylling, 120 m.o.h. 22.8.92 på blandingslys kl. 21.45, overskyet vær og 15 °C (leg. Morten Granli).

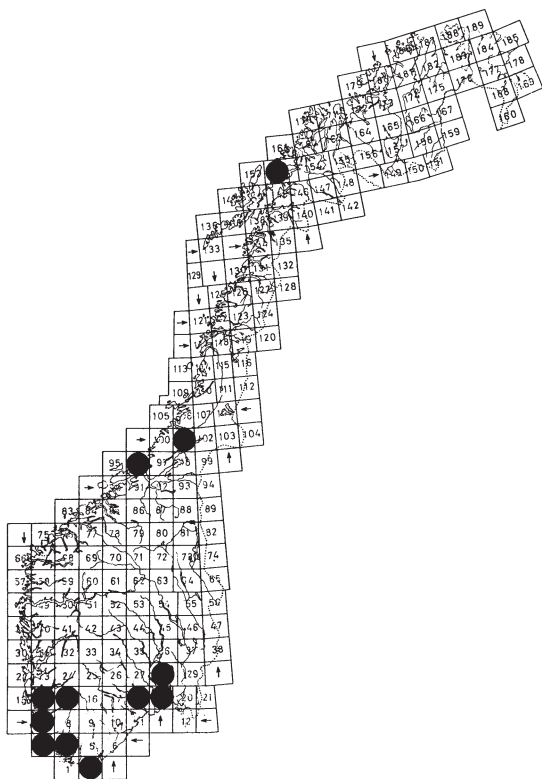
BØ, Hurum: Sætre, 16.9.92 (leg. Jostein Engdal).

BØ, Modum: Vikersund, 1.9.92 (leg. Per Amdahl).

VE, Larvik: Larvik, trolig 17.9.92 (in coll. Kjell Håkestad, ref. Østlandsposten 18.9.92).

Vindelsvermer klekket i fangenskap. Foto: Lars Ove Hansen.

Kart over funn av vindelsvermeren på fastlandet i Norge i løpet av høsten 1992 som er omtalt i denne artikkelen.

TEY, Porsgrunn: Eidanger 14.9.92 på UV-lys, nyklekt (leg. Harald Stendalen).

VAY, Kristiansand: Gimle 31.8.92 (in coll. Kai Berggren).

VAY, Flekkefjord: Sira sept. 92, funnet død (Peter Valeur pers. medd.).

RY, Eigersund: Egersund sept. 92 (in coll. Geir Kyllingstad).

RY, Hå: Nærbo 7.9.92 (leg. Kjartan Reime, in coll. Øksnevad v. g. skole)

RY, Hå: Varhaug ca. 10.9.92 (2 eks. Ragnar Kleven pers. medd.).

RY, Sandnes: Ganddal 9.9.92 (dradd i hus av katt/in coll. TRN).

RY, Sandnes: Sandved ca. 10.9. 92 (leg. Tone Sleveland).

RY, Sandnes: Gand v. g. skole 20.9.92 (leg. Asbjørn Berge).

RY, Sandnes: Mergelbakken, Brueland 21.9.92 (leg. Lars Tore Opdahl).

RY, Sandnes: Lura 21.9.92 (leg. Torunn Ree Pedersen, in coll. TRN).

RY, Stavanger: Åsen, 15.9.92 (leg. Erik Johannessen, in coll. TRN).

RY, Stavanger: Kristianlyst 15.9.92 (leg. Stein Sandvik).

RY, Randaberg: Grødem skole, i skolegården 24.9.92 (Sigurd Aartun, pers. medd.).

RI, Suldal: Sand 29.8.92 (leg. Laila Husevåg, in coll. Eva Songe Paulsen).

RI, Suldal: Lunde ved Suldalsosen, sept. 92, på kulturbeite (leg. Gjertrud Lunde, in coll. Eva Songe Paulsen).

Nordsjøen, Frigg-feltet: QP-plattformen, funnet død 24.9.92 (Inger Nybø pers. medd., in coll. TRN).

Nordsjøen, Staffjord A-plattformen, 1.9.92 (Sangholt, innlevert til ZMB, skadet av olje og kassert etter bestemmelse).

Nordsjøen, Odin-plattformen 12.9.92 (leg. Tom Johnsen, in coll. ZMB).

Nordsjøen, Gyda-plattformen (56° 54' 17" N 3° 5' 6" Ø) 2.9.92 (in coll. Bjørnar Borgersen)

STI, Bjugn: Bjugn «ca. sept. 92» (leg. Line Rønning, in coll. DKNVS, Muséet, Trondheim, John O. Solem pers. medd.).

NTI, Namdalseid: Namdalseid 12.8.92 (leg. Jon Solum, in coll. Sigurd A. Bakke).

TRY, Torsken: Grunnfarnes 16.9.92 (Arne C. Nilssen pers. medd., in coll. Tromsø muséum).

Materialet (31 eksemplarer) skriver seg fra perioden 12. august – 24. september. 4 eksemplarer ble funnet i august, 27 fra september. Fordelingen av funnene i september er forholdsvis jevn. Nordligste funn er gjort på Senja i Troms, 16. september.

Værforholdene har sikkert hatt en gunstig innflytelse på trekket. Vindretningen målt på Sola og i Bergen har i hele funnperioden vært mellom sørvest og sørøst, noe sver-

merne trolig har hatt hjelp av på veien nord-
over.

Fra Henrik Bruun, Åbo, Finland har redaksjonen fått opplysninger om at det er registrert ca. 150 eksemplarer i landet i peri-
oden 14. august til 15. september. Over halv-
parten av disse er tatt på Houtskär utenfor
Åbo (Turku).

Er vindelsvermeren også en norsk art?

Det har vært fundert over om vindelsver-
meren også kan være en ekte norsk art, og
ikke bare en innflyger sørfra. Bakgrunnen
for dette er at det iblant fanges eksemplarer
som er påfallende «ferske», og som ikke
synes å ha fløyet særlig langt. Også i materi-
alet fra høsten 1992 er det et par slike dyr
(AK, Ski og TEY, Eidanger). Dette blir et
interessant spørsmål å finne svar på i årene
som kommer.

Takk:

Vi vil rette en takk til alle ovenfor nevnte
personer som har bidratt med materiale og
funnopplysninger, likeledes til Klimaavde-

lingen ved Meteorologisk institutt, Oslo og
Værtjenesten, Sola, for værdata.

Litteratur:

Nordström, F., Opheim, M. & Sotavalta, O. 1961.
De fennoskandiska svärmarnas och spinnarnas
utbredning (Sphinges, Bombyciorpha etc.).
Lunds Universitets Årsskrift N. F. Avd. 2, Bd. 57,
Nr. 4, pp. 1-91.

Forfatterens adresser:

Lita Greve
Zoologisk museum
Muséplass 3
5007 Bergen

Tore R. Nielsen
Sandvedhagen 8
4300 Sandnes

Øistein Berg
Båstadveien 73
1370 Asker

Eksotiske blomsterfluer etterlyses

Tore R. Nielsen

Blomsterfluene er en spennende og variert fluefamilie. De fleste har sterkt gule og svarte vepsetegninger, andre er rustrøde, brune eller svarte. Kroppsformen kan variere fra den breie humlefasongen til den slanke formen hos snylteveps. De minste norske blomsterfluene (slekten *Neoascia*) er bare 5–6 mm lange, de største artene (slektene *Volucella* (humleblomsterfluene) og *Sericoomyia* (tigerfluene)) er ca. 20 mm.

Både i kroppsform, farger og atferd minner blomsterfluene mye om årevinger (Hymenoptera). Mange er så å si perfekte «kopier» av stikkeveps, humler eller vei-veps, og dette må utvilsomt være en sterkt medvirkende årsak til at de er så tallrike, på alle kontinenter.

I Norge er det registrert ca. 280 blomsterfluearter, men trolig er det fortsatt en del «missing links» i den norske faunaen og mange har en lite kjent utbredelse. Dette gjelder kanskje særlig en del sørlige arter, – arter som kjennes fra våre naboland Sverige og Danmark og som hos oss kanskje kan finnes i områder med varmekjær skog på Sørlandet og Østlandet.

Nedenfor er tatt med et lite utvalg «etterlyste» arter, arter som fortsatt er ukjent fra norsk fauna, eller som det er få funn av i Norge. Jeg håper gode entomolog-kolleger vil holde utkikk etter disse når de til våren og sommeren igjen farter om med håv og skarpe blikk. Alle bidrag mottas med stor takk!

Criorhina ranunculi

(Fig. A) er en stor humlelignende art, svart-håret med rustrød eller hvithåret haletipp.

Dette er en vårart som gjerne søker til selje- rakkene i april, avsløres gjerne som en stille- flygende «humle». Er funnet noen få steder langs kysten av det sørligste Norge, men er trolig mer utbredt.

Pocota personata

(Fig. B) ligner på foregående art, men er mer breibygd og har orangebrun pels foran på brystet. Hodet er lite.

Arten er hittil ikke funnet i Norge. Den er sjelden i våre naboland, et forhold som trolig henger sammen med lite gjenværende gammel skog. Larven er funnet under råtnende bark og i råtehull i trestammer, særlig i bøk.

Flygetid i Sverige, Danmark, England: mai – beg. juli. I 1979–80 ble det på Sjælland fanget flere eksemplarer som svevde rundt blomster av hestekastanje.

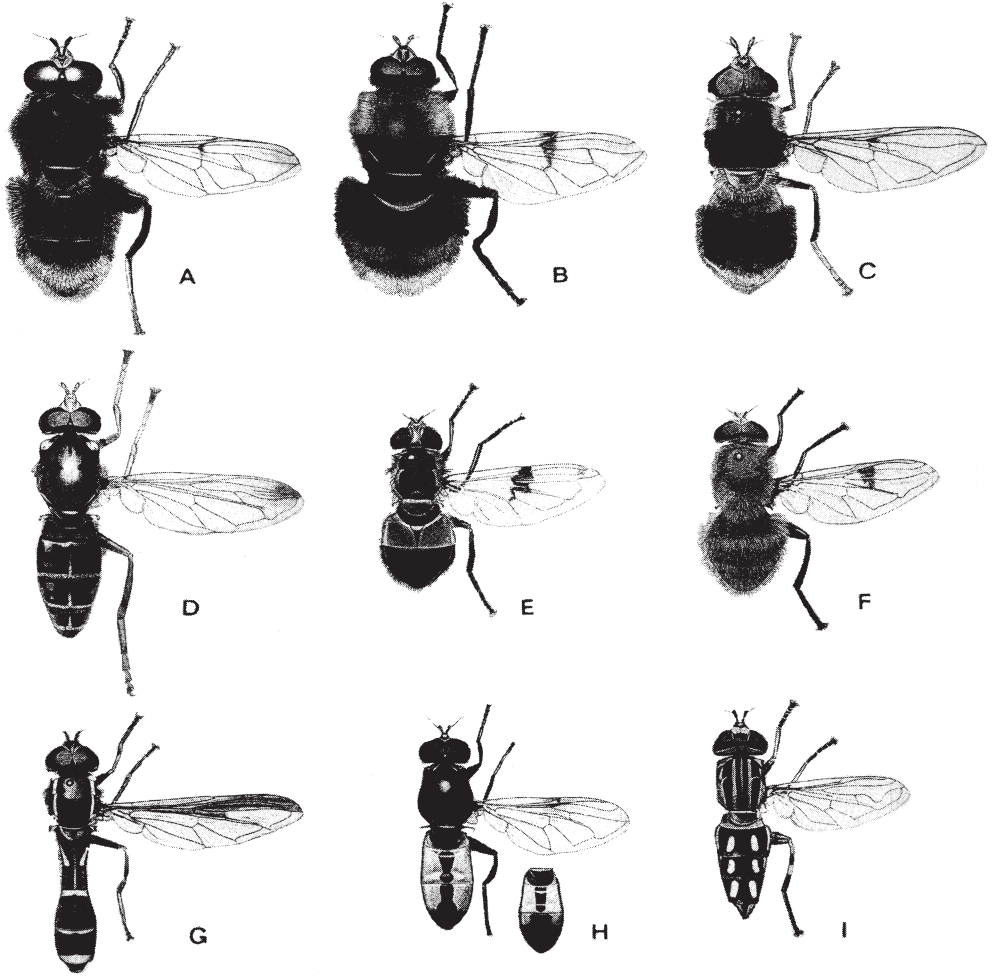
Eriozona syrphoides

(Fig. C) er vanligst på ettersommeren. Den søker ofte til blomstrende blåknapp. Også dette er en stor, humlelignende art. Pelsen er overveiende svart, men foran på bryst og bakkropp har den et belte med hvite hår, og haletippen med rustrøde hår.

E. syrphoides er funnet et fåtall steder i Sør-Norge, men flere funn av denne vakre arten hadde vært ønskelig.

Mest eksotisk av artene i denne oversikten er den metallisk grønnskinnende *Caliprobola speciosa* (Fig. D). Størrelsen er som en stor stikkeveps. Ansiktet, beina og fremre halvdel av vingene er gulfarget.

Arten ser ut til å være knyttet til gammel bøkeskog. Flygetiden i Danmark og England

Figur: A) *Criorhina ranunculi*, B) *Pocota personata*, C) *Eriozona syrphoides*, D) *Caliprobola speciosa*, E) *Volucella inflata*, F) *Arctophila superbiens*, G) *Doros conopseus*, H) *Myolepta luteola*, I) *Lejops vittata* (etter Stubbs and Falk 1983).

er særlig juni. Kan den evt. finnes i Vestfold?

Volucella inflata

(Fig. E) hører til humleblomsterfluene, hvor larvene lever i bolene av humler og stikkeveps. Vi har hittil funnet 3 *Volucella*-arter i Norge, og *inflata* er en mulig fjerde art. Den skiller seg fra *pellucens* (som er vanlig i store deler av Sør-Norge) ved at det lyse beltet foran på bak-kroppen er orange, ikke hvitt som hos *pellucens*. Scutellum og sidene av brystet er også orangerfarget.

I England finnes arten mest tallrik i skogrike områder. Flygetiden er slutten av mai–august, med størst individtall i mai–juni. Finnes arten hos oss, eventuelt i edelløvskog rundt Oslofjorden?

Arctophila superbians

(Fig. F) er hittil ukjent i Norge. I Danmark er den relativt vanlig i Øst-Jylland og ellers lokal på Fyn, Sjælland og Bornholm.

Som foregående art er også *superbians* vanligst på etter-sommeren, juli–august. Søker gjerne til blomster av rødknapp, blåknapp, myrtistel, følblom o.a. Pelsen er rødlig brun, og ved første øyekast kan den lett forveksles med ei åkerhumle. Vingene har en mørk flekk på midten. Arten finnes trolig lokalt i Sør-Norge.

Doros conopseus

(Fig. G) er svært slank og med innsnørt midje, og med sine gul-svarte tegninger minner den sterkt om en grave- eller vei-veps.

Arten er bare tatt et par steder i Sør-Norge, i Vestfold og i Ryfylke, men lite er kjent om artens biologi og flere funn (med funndata) hadde derfor vært av interesse.

Doros conopseus er særlig knyttet til skogsområder, og er i England særlig funnet på blomster og bladverk av bjørnebær. Flygetid: juni–juli.

Ukjent i Norge er derimot den ca. 12 mm lange *Myolepta lutola* (Fig H). Med sin

orangerfargete og svarte bakkropp kan den ligne på en mellomstor våpenflue (*Stratiomyidae*).

Biotoper: skog- og myrområder, kanskje mest gammel løvskog. Larven er i England funnet i et fuktig råte hull på en gammel bøk. Flygetid: juni–august. Sørlandet og Østlandsområdet?

Også *Lejops vittata* (Fig. I) kan kanskje finnes i faunaen vår. Kjennes på grå striper på ryggen og seks hvite flekker på bakkroppen. Arten er ca. 1,5 centimeter lang.

Mens ovenfor nevnte arter for det meste er knyttet til skogsbiotoper, er *Lejops vittata* en våtmarksform. Mye tyder på at den kan ha tilknytning til planten havsivaks og kanskje til brakkvannsområder. Når arten skremmes opp, vil den ofte fly et lite stykke og deretter sette seg på langs av en plantestengel. Flygetid: juni–august. Oslofjordområdet?

Litteratur:

- Stubbs, A. E. & Falk, S. J. 1983. British Hoverflies. An illustrated identification guide. Brit. Ent. & Nat. Hist. Soc.

Forfatterens adresse:

Tore R. Nielsen
Sandvedhagen 8
4300 Sandnes

Rapport fra Pinsetreffan 1992

– Tjøme

Arne Fjellberg

Arrangør denne gangen var Larvik Insektklubb ved Arne Fjellberg. Våren-92 utmerket seg ved full sommervarme og tiltagende tørke allerede fra midten av mai. Flora og fauna var derfor godt utviklet (til dels avviklet) da forventningsfulle deltagerer fra hele Sør-Norge ankom Kruge Leirskole ved Sandøsund på Hvasser utpå dagen lørdag 6. juni.

En trønderbil med to rastløse koleopterologer dro umiddelbart videre til Porsgrunnstraktene for å delta i den store billeinvasjonen på de ennå rykende skogbrannfeltene på de kanter. Øvrige deltakere bevilget seg en spasertur til Hvassers sørende (Fyn – Sønstegård) med innbydende strandenger, løvskogkratt og myrhull. Dagens overraskelse ble den store sandsnutebilla *Coniocleonus glaucus*, ny for Vestfold og bare kjent fra spredte funn på Østlandet. Dens nære slektning – *Chromodera affinis* – var vanlig rundt røttene av tangmelde. En ennå merkelige slektning – den langsmale *Lixus bardanae* – ble funnet i rosetter av krushøy-mole. Ellers var det godt med graveveps (bl.a. *Lestica subterranea*) og villbier langs de sandete småveiene i området. Et par eksemplarer av den relativt sjeldne måleren *Calospilos sylvata* ble fanget, og en gruppe larver av humlesvermeren *Hemaris fusciformis* overvintret i skrivende stund i kjøleskapet til Lars Ove Hansen. Larver av *Vanessa atalanta* ble tatt på nesle og klekket senere på sommeren.

Kvelden var usedvanlig fin og varm, og de fleste så bort fra kommunale normer for anstendig badeantrekk og kastet seg på sjøen

med genitalier og andre ting på slep. Deretter var det grilling, justering av væskebalansen og utveksling av maskuline synspunkter på insekter og annet. Numedalens utsendte returnerte fjellbygda tidlig på kvelden. Han var kommet dagen før, og orket ikke mer av kystlandskapetets flate linjeføring. Arrangøren hadde egenhendig landsatt han på Sandø tidlig fredag morgen, og plukket han opp utpå kvelden – lyserød og dehydrert – med en utsøkt fangst av biller (bl.a. det første norske funn av *Olibrus corticalis*).

Søndag 7. juni gikk turen med båtskyss over til Sandø – ekskursjonens hovedmål. Vegetasjonen bar preg av tidlig sommertørke, men det ble likevel bra utbytte av biller, fluer og div. Hymenoptera. De varme sandområdene på nord-enden av øya har en spesielt fin bestand av ymse aculeater. Av graveveps ble funnet bl.a. *Ammophila pubescens*, *Podalonia affinis*, *Astata pinguis*, *Tachyspex pompiliiformis*, *T. obscuripennis* og *T. nitidus* (de to siste nye for Norge). Bombyliden *Anthrax varia* surret omkring på sandflatene, på utkikk etter reir av jordbier og graveveps. Arten lever parasittisk, og er inntil nå ikke publisert fra Norge.

Hullspesialisten Stig Otto Hansen tok stand foran et utgnag på hassel som måtte være fra trebukken *Mesosa nebulosa*, tidligere kun kjent fra Jomfruland og Bolærne. Billa ble imidlertid ikke funnet. Ikke før Lars Ove kom slentrandes og lurte på om noen ville ha et par småle dekkvinger han hadde finni på bakken! Slike ting er bittert for rendyrka coleopterologer, men det skjer

stadig vekk... Lokalbefolkningen på Sandø snakket om denne faunistiske tildragelsen hele resten av sommeren, som eksempel på entomologisk teft av ypperste klasse (eller på hvor gjerne det går an å bli).

Av solitære bier ble det og en del bra funn på Sandø. *Anthocopa spinulosa* fløy vanlig på strandvollene der den klekkes fra sneglehus som brukes som reir. En annen sneglehusbeboer – *Helicosmia aurulenta* – var vanlig lenger inne på strandengene (flyr særlig på blomster av tiriltunge). *Hoplitis claviventris* og *Osmia parietina* – som bygger reir i tørre plantestengler og hulrom i tre – ble funnet enkeltvis. En av deres reirparasitter, *Stelis ornatula*, ble også tatt.

Billefolka fikk ellers med seg adskillige godbiter. For nærmere 30 år siden ble kortvingen *Remus sericeus* funnet ny for Norge av «arrangøren» langs en tangvoll nordøst på Sandø. Vi kunne fastslå at den fortsatt levde der. I tangvollen lever også den litt uvanlige dermestiden *Dermestes zcekessyi*. Tenebrioniden *Phylan gibbus* graver i sanda under lyng og gras, og Karl Erik

Zachariassen fikk med seg en liten flokk til eksperimentelt bruk. Frode Ødegård tok hånd om en mistenkelig billepuppe fra tørr engmark. Den presenterte seg dagen etter i imaginal kledning som *Coniocleonus glaucus!*

Mandag 8. juni startet med litt snoking rundt hustuftene til Arne Fjellberg. Barkbillen *Dryocoetes villosus* (fra før kun AAY) ble pirket ut av en eikestubbe, og trebukken *Callidium aeneum* ble avslørt i vedskjulet. Turen gikk deretter til et par utgamle eiketær ved Havna. De har en bra populasjon av vedlevende biller, vi fant bl. a. smelleren *Hypoganus inunctus* som ble registrert ny for Norge akkurat på denne passen i 1964.

Neste stopp var Moutmarka. Sandete tørrenger ga også her flere fine funn av aculeater (*Podalonia affinis*, *Pemphredon lethifer*, *Astata pinguis*, *Spilomena exspectata* (ny for Norge) *Ceratina cyanea*, *Coelioxys* sp.). Som på Sandø var *Anthrax varia* heller ikke her uvanlig. Rundt blomstrende strandkvann jaget hanner av *Colletes floralis* i territorial utfoldelse. Av biller var det færre gode funn, men den bittelille snutebilla *Tanysphyrus lemnae* lot seg presse fram i kanten av en av de vegetasjonsrike damene (den lever på andemat).

Lepidopterologene var i fåtall på dette pinsetreffet og vi kan ikke berette om noen store sensasjoner. *Melitaea cinxia* og *Lasiommata megera* ble dog registrert (Sandø og Hvasser).

Forfatterens adresse:

Arne Fjellberg
Gonveien 38
3145 Tjøme

Deltagere fra venstre: Jan Arne Stenløkk (Oslo), Karl Erik Zachariassen (Trondheim), Lars Ove Hansen (Drammen), Arne Fjellberg (Tjøme), Ommund Bakkevold (Sandnes), Arne Pagh (Larvik), Stig Otto Hansen (Larvik), Øistein Berg (Asker), Bjørn Petter Løfald (Rakkestad), Bjørnar Borgersen (Larvik) og Frode Ødegård (Trondheim). Følgende var ikke med på bildet: Arve Sommerro (Sandefjord), Øystein Paulsen (Stokke), Bjørn Sagvolden (Rollag). Foto Arve Sommerro.

Det 8nde norske entomolog- møtet — Kongsvoll 27. – 28. april 1992

Lars Ove Hansen

Så har atter et norsk entomologmøte gått av stabelen, og en norsk entomologisk tradisjon er holdt i hevd. Møtet må ses på som særdeles vellykket. Meget spennende var det denne gangen med hensyn på møtets helt konkrete mål – nemlig å finne ut hvor mange insektarter vi har i Norge.

24 deltagere møtte opp fra Oslo, Bergen, Trondheim, Tromsø og Ås. Litt beklagelig var det at det kun var deltagere fra våre etablerte fagmiljøer og at ingen amatør stilte opp. Årsaken ligger nok i at møtet ble holdt på hverdager, samt at amatører ikke har så lett for å få finansiert reise og opphold slik som fagentomologene.

Denne gangen var det Trondheimsentomologene, representert ved Kaare Aagaard, som sto for arrangementet. Stedet var Kongsvoll fjellstue på Dovre. Selv om området er en av Norges mest interessante entomologiske lokaliteter, var det fortsatt for mye snø utenfor vinduene til innsamling, dessuten var programmet meget stramt.

Som sagt hadde møtet en helt konkret oppgave, nemlig å finne ut hvor mange insektarter vi har i Norge. Før møtet hadde Preben Ottesen gjort en kjempejobb med å sende ut forespørslers til eksperter innen hver eneste insektgruppe med spørsmål om hvor mange arter innen hver respektive gruppe som er:

- Publisert fra Norge
- Påvist (dvs. publisert + upublisert)
- Trolig

Resultatene fra dette kjempearbeidet ble pre-

sentert på møtet. Tallene for de respektive ordnene er oppsummert i tabell 1. Totalt har vi 11 278 arter som er publisert, mens faktisk 14 695 arter er påvist. Utover dette ble det gjort et meget konservativt estimat over hvor mange arter vi har i Norge, og dette tallet ble 23 159. Disse tallene bør forvaltninga merke seg hvis de på alvor skal dra inn artsmangfoldet i bevaringsarbeidet.

Den fulle listen med antall arter innen hver familie er sendt Norsk Zoologisk Forenings tidsskrift *Fauna*, med håp om at de vil trykke hele lista.

Utover dette ble det også holdt en rekke forskjellige foredrag. Disse ble gruppert i fire kategorier: Bevaringsbiologi, skogsøkologi, insektøkologi og «Enumeratio insectorum Norvegorum anno 1992».

Det eneste som ble kritisert under møtet var at programmet var for stramt. Det ble derfor ytret ønske om at neste møte burde bli lengre, slik at man fikk mer tid til å diskutere de forskjellige emnene som ble presentert, og at man også fikk mer tid til det sosiale. Dette er faktisk en av de få mulighetene norske entomologer har til å bli kjent med hverandre.

Uansett var de fleste enige om at valget av Kongsvoll fjellstue ikke var så dumt. John O. Solem foreslo at vi kunne legge disse møtene her fremover også, og ha fjellstua fast til de norske entomologmøtene.

Forfatterens adresse:

Lars Ove Hansen
Sparavollen 23, 3021 Drammen

Deltagere ved det 8nde norske entomologmøte

Andersen, Johan. Universitetet i Tromsø, Institutt for Biologi og Geologi.

Andersen, Trond. Universitetet i Bergen, Zoologisk Museum.

Bakke, Alf. NISK, Ås.

Bretten, Arne. NINA, Trondheim.

Bongard, Terje. Universitetet i Trondheim, Vitenskapsmuseet.

Edland, Torgeir. Statens Plantevern, Ås.

Halvorsen, Gottfred Anker. Universitetet i Bergen, Zoologisk Museum.

Hansen, Lars Ove. NISK, Ås.

Hanssen, Oddvar. NINA, Trondheim.

Hofsvang, Trond. Statens Plantevern, Ås.

Hågvær, Eline Benestad. NLH, Institutt for Biologi og Naturforvaltning.

Hågvær, Sigmund. NLH, Institutt for Biologi og Naturforvaltning.

Jensen, Lita Greve. Universitetet i Bergen, Zoologisk Museum.

Kvamme, Torstein. NISK, Ås.

Kobro, Sverre. Statens Plantevern, Ås.

Mehl, Reidar. Statens Institutt for Folkehelse, Oslo.

Ottesen, Preben. NLH, Institutt for Biologi og Naturforvaltning.

Solem, John O. Universitetet i Trondheim, Vitenskapsmuseet.

Stokland, Jogeir. Universitetet i Oslo, Institutt for Biologi.

Størkersen, Øystein. Direktoratet for Naturforvaltning, Trondheim.

Tunes, Karl H. Universitetet i Bergen, Zoologisk Museum.

Ødegaard, Frode. Universitetet i Trondheim, Zoologisk Institutt.

Økland, Bjørn. NISK, Ås.

Aagaard, Kaare. NINA Trondheim.

Foredrag ved det 8nde norske entomologmøte

Avdeling I. «Bevaringsbiologi og insekter»

Størkersen, Øystein. «Naturforvaltningen og insektene – litt om rød-data-lister og vernearbeid i DN».

Aagaard, Kaare. «Bernkonvensjonen og insekter – europeisk vernearbeid for invertebrater».

Kvamme, Torstein. «Vernekategoriene – et forvirrende redskap?».

Stokland, Jogeir. «Biller: artsantall, habitatpreferanser og bevaringsstrategier i skog».

Edland, Torgeir. «Bevaringsbiologi i relasjon til

ymse plantevern tiltak».

Aagaard, Kaare. «Bevaringsbiologi og Bernkonvensjonsarter – populasjonsbiologi og genetikkk hos mnemosynesommerfuglen».

Avdeling II «Skogsøkologi»

Økland, Bjørn. «Skogsøkologi og flersidig skogbruk».

Stokland, Jogeir. «Vindusfellers egnethet for å registrere vedlevende biller».

Hanssen, Oddvar. «Skogsbiller i Lierne».

Hågvær, Sigmund. «En landsplan for verneverdige everttebrat-lokaliteter?».

Andersen, Trond. «Insekter i fjellregnskog i Øst-Tanzania».

Avdeling III «Insektøkologi»

Solem, John O. «Radiocesium i akvatiske insekter på Dovrefjell i 1986–1989 etter Tsjernobylyllykken».

Bongard, Terje. «Vårfluesamfunn før og etter rotenonbehandling i Gyrodactylus-infiserte elver».

Hågvær, Sigmund. «Retningsbestemt langdistansevandring av en collembol på snø».

Hågvær, Eline Benestad. «Økologiske undersøkelser over parasitter på minerfluer og bladlus».

Avdeling IV. «Enumeratio insectorum Norvegi-corum anno 1992»

Hofsvang, Trond. «En sjekklister for norske insekter – hva mangler?».

Andersen, Johan. «Hvor mange Carabidaearter finnes i Norge?».

Hansen, Lars Ove. «Aculeate Hymenoptera – artsantall i Norge og Norden».

Greve Jensen, Lita. «Forsøk på en oversikt – tallmessig – over Diptera».

Mehl, Reidar. «Oversikt over parasittiske og blod-sugende insekter».

Ottesen, Preben. «Oppsummering av spørreundersøkelsen – og litt om gresshopper og andre ordener».

Tabell 1. Oversikt over antall arter i norske ordener av insekter. Tallene er basert på spørreundersøkelsen som Preben Ottesen utførte før det 8nde entomologmøtet. Kolonnen «trolig» er basert på konservative estimater mens siste kolonne er %-andelen «publiserte + upubliserte» utgjør av «trolig».

O r d e n	A n t a l l a r t e r			
	Publiserte	Publiserte + upubliserte	Trolig	Prosentvis kjenn- skap til norske insektordener
Thysanura	5	5	5	100
Diplura	2	2	3	67
Protura	2	2	2	100
Collembola	280	283	300	94
Ephemeroptera	46	46	47	98
Odonata	44	44	44	100
Plecoptera	36	36	36	100
Orthoptera	28	28	31	90
Dermaptera	3	3	3	100
Dictyoptera	6	6	6	100
Psocoptera	17	51	57	89
Mallophaga	26	226	500	45
Anoplura	15	20	25	80
Hemiptera	1037	1137	1269	90
Thysanoptera	90	96	120	80
Neuroptera	63	63	66	95
Coleoptera	3290	3322	3800	87
Strepsiptera	3	6	7	86
Mecoptera	5	5	5	100
Siphonaptera	51	55	60	92
Diptera	2745	4022	6015	67
Lepidoptera	2053	2090	2400	87
Trichoptera	189	195	200	98
Hymenoptera	1245	2952	8158	36
Sum norske arter	11278	14695	23159	63

Norsk Entomologisk Forening

Boks 70

1432 Ås – NLH

PRESSEMELDING

30.4.92

Minst femten tusen insektarter i Norge!

Norske insektforskere (entomologer) har vært samlet på Kongsvoll fjellstue 27.–28. april 1992. I den forbindelse har man utarbeidet en revidert oversikt over antall insektarter i Norge. Mens man tidligere opererte med ca. 13 000 arter, viser det seg at ca. 15 000 insektarter er registrert i Norge pr. 1992.

Sammenligninger med våre naboland tyder på at flere tusen insektarter ennå ikke er oppdaget i vårt land. Overslag tyder på at det virkelige antallet insektarter i Norge kan være på 23 000. Mye arbeide gjenstår derfor på dette feltet.

Møtet konkluderte også med at mange insektarter er truet, bl.a. innen sommerfugler og øyenstikkere. Foreningen vil foreslå fredet en rekke strandområder ved Oslofjorden, som inneholder både sjeldne blomsterplanter og sjeldne sommerfugler.

sign.

Sigmund Hågvar .

formann

Norske insektfrimerker!

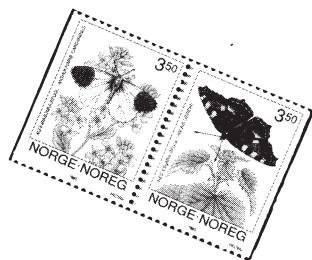
Espen Bergsmark

Ja, så er de her da. De første, norske frimerker med rene insektmotiv. 23. februar var datoen da de to frimerkene med neslesommerfugl (*Aglais urticae*) og aurorasommerfugl (*Anthocharis cardamines*) ble utgitt av Postverket i Norge.

Det er lenge siden Postverket bestemte seg for å utgi frimerker med insektmotiv. Og hva var vel mer naturlig da enn å velge sommerfugler?

Arbeidet med å bestemme hvilke insekter som skulle gjengis har vært gjort av Postverket i samarbeid med kunstneren/illustratøren Hedvig Wright-Østern. Hele prosessen startet for over to år siden. Å male motivene har vært en møysommelig prosess for Hedvig. Ingenting har vært overlatt til tilfeldighetene. Hun er streng mot seg selv og krever at alt skal være korrekt. For å lære sommerfuglene «å kjenne» og for å få de rette perspektiver, har hun samarbeidet med Øistein Berg fra NEF. Etter hvert har hun lært seg å gjengi sommerfugler mest mulig troverdig slik man ser de i naturen. En rekke skisser og tegninger er laget, som igjen har dannet grunnlaget for frimerkene som nå er utgitt. Hedvig er forresten ingen «hvem-som-helst» i frimerkesammenheng. Det er hun som også har tegnet de velkjente sopprimerkene og orkidéfrimerkene som har vært utgitt de senere årene.

For å helle litt malurt i begeret, så er vel endel av oss entomologer litt skuffet over valget av sommerfuglarter som skulle få æren av å komme på frimerker. De er pene, ja, men er noen «svisker» fordi de er meget vanlige sommerfugler. At «alle» andre land i Europa tidligere også har hatt nettopp disse artene på sine frimerker synes vi er et argument for at Postverket burde valgt noe annet.

Danmark kom også med sommerfuglfrimerker i år, bl.a. en neslesommerfugl! Hva med særegne norske arter? Arter som er knyttet til naturtyper som vi har et spesielt verneansvar for, f.eks. arktiske områder, barskog, myr, høyfjell?

Drammenslagets markering

Utgivelsene av sommerfuglfrimerkene ble markert av Drammenslaget/NEF og Drammen Filatelist Klub med utgivelse av egen førstedagskonvolutt og et eget stempel. Opplaget av denne utgaven er dermed begrenset. Motivet er noe annerledes enn på Postverkets egen førstedagskonvolutt, og er etter Hedvigs egen uttalelse penere enn originalkonvolutten.

Utgivelsesdagen ble markert ved at Drammenslaget/NEF i samarbeid med filatelistene hadde en stor stand i det største handlesenteret i Drammen sentrum. Her var utstilt flere kasser med norske og utenlandske insekter og i tillegg en frimerkeutstilling med insektmotiv. Vi hadde en utstilling av Hedvigs skisser og utkast som dannet grunnlag for frimerkene. I tillegg var det salg av førstedagskonvolutter og kort med og uten signatur av kunstneren.

Standen fikk stor publisitet i Drammensområdet. I forkant var den annonsert for av

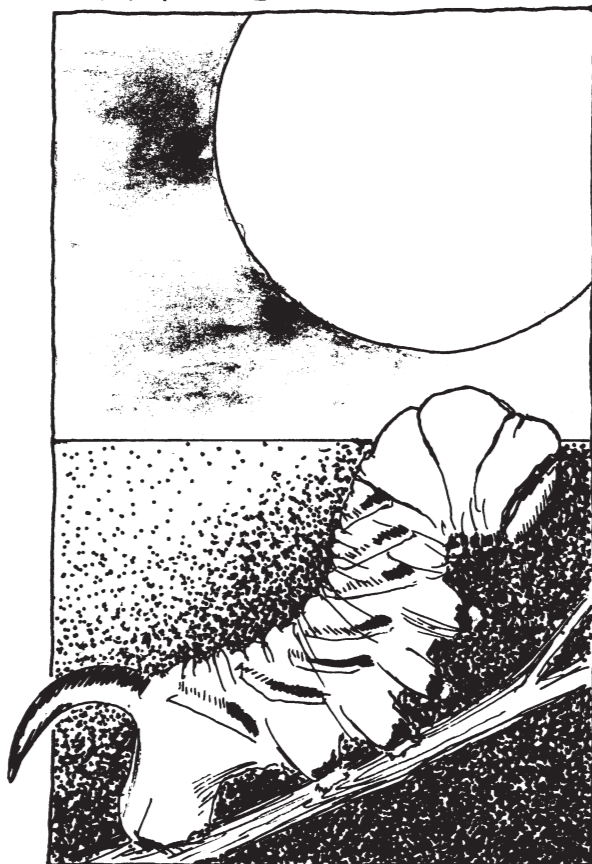
begge lokalavisene i Drammen og nærradio. På selve dagen var også avisene tilstede for å intervju, i tillegg til både nærradio og lokal-TV. Dagen ble utvilsomt en stor suksess for lokallaget vårt, både økonomisk og m.h.p. publisitet. Vervet nye medlemmer fikk vi også.

Drammenslaget sitter fortsatt igjen med endel av våre særegne førstedagskonvo-

lutter. Disse kan bestilles med eller uten signatur av kunstneren. Vedrørende bestilling, se side 23 under Oppslagstavla i dette nummer av Insekt-Nytt.

Espen Bergsmark
(sekretær Drammenslaget/NEF)

I SNAUESTE LAGET.

Jan-93

«Når man ikke ser skogen for bare trær,
kan man da ikke bare hugge dem ned?»

Albert Lillehammer

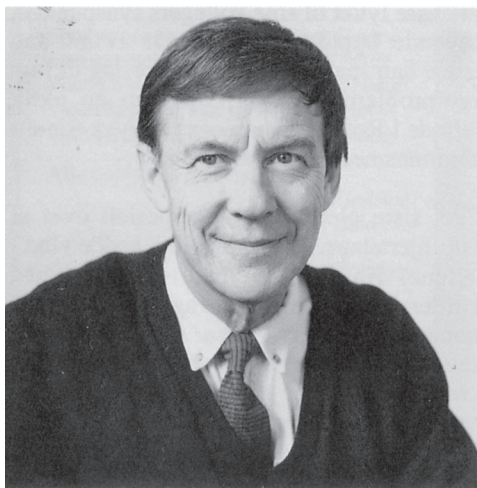
– in memoriam

Jan Emil Raastad

Vår kjære venn og kollega, førstekonserverator dr. philos., Albert Lillehammer døde uventet den 9. oktober 1992. Med ham er en sentral skikkelse i norsk ferskvannsbiologisk fagmiljø gått bort.

Lillehammer ble født 24. oktober 1930 i Sauda. Etter en kort periode som smelteverksarbeider tok han realskole og artium; begge på ett år som privatist. Han tok hovedfag i zoologi ved Universitetet i Oslo i 1964 på «Bunn- og drivfaunaen; deres betydning som føde for yngel av laks og ørret i Suldalslågen og Storelva». Allerede året før ble han ansatt på Insektavdelingen ved Universitetets zoologiske museum som vitenskapelig assistent. I 1965 ble han ansatt som konservator samme sted, og fra 1975 og frem til i dag var han førstekonserverator. Han ville ha fått personlig opprykk til professor i 1993.

Lillehammer var faglig svært dyktig. I 1975 tok han doktorgraden på insektgruppen steinfluer. Hans forskning hadde stor internasjonal anerkjennelse. De fleste av hans vel 100 publikasjoner var på steinfluer. I 1988 leverte han det som vel ble hans hovedverk: «The Plecoptera Fauna of Fennoscandia and Denmark». Etter dette dreiet interessen mer tilbake til der han startet: Suldalslågen, og hva man kan gjøre for å bedre oppvekstforholdene for lakseyngel i denne vakre Rogalandelven. Gjennom sitt virke i flere år som fiskesakkyndig vedrørende Suldalslågens reguleringer var han initiativtaker til opprettelsen av et forskningssenter for villaks i Suldal. I tillegg var han sterkt opptatt

av å få til et vassdragsmuseum i Ryfylke.

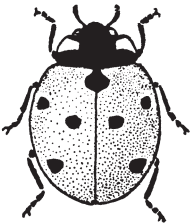
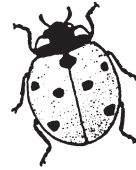
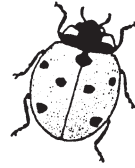
Lillehammer engasjerte seg sterkt i internasjonale miljøer i forbindelse med sitt arbeid med vassdragsreguleringer. Han var med i en internasjonal komite som regelmessig arrangerer symposier om økologiske virkninger av vassdragsreguleringer, og han sto selv som arrangør av «The Second International Symposium on Stream Regulation» i Oslo i 1982. Gjennom iherdig innsats skaffet han flere viktige prosjekter til instituttet. Han hadde entusiastiske visjoner om å få bygget opp et sterkt fagmiljø i elveøkologi og lykkes i stor grad, særlig gjennom sin omfattende undervisning og veiledning av studenter.

Selv om det først og fremst var forskningsresultatene som drev Lillehammer fremover, tok han seg tid til å lede utstillingsarbeidet

ved Zoologisk museum da ombyggingen fant sted på slutten av 60-tallet. Han var i en årrekke museets visebestyrer og var bestyrer i 1985. I løpet av årene deltok han i en rekke komiteer og utvalg både innenfor og utenfor Universitetet.

Albert Lillehammer hadde et vinnende vesen. Han var en person som med vennlig interesse lyttet til sine kollegers synspunkter. Levende opptatt som han var av sitt fag hadde han stadig nye løsningsforslag til faglige problemstillinger. Gjennom en aktiv periode i Rotary ga han også uttrykk for sitt samfunnsmessige engasjement.

I det siste gledet han seg spesielt over at hans hjertebarn, elveøkologien, hadde vind i seilene. Han var en pådriver som med smittende entusiasme la faglige planer for mange år framover i tiden. Albert Lillehammer døde på sin post; på vei hjem fra Sverige etter å ha gitt et etterspurt undervisningsbidrag ved Universitetet i Umeå. Han fylte en viktig posisjon på sin arbeidsplass. Vi føler alle den meningsløse tomheten etter ham. ●

the butterfly gallery

BENFIDAN

Alt i insektreksitter

- * SOMMERFUGLENET
- * INSEKTNÅLE
- * SPÆNDEBRÆDDER
- * INSETKASSER
- * DEKORATIONSKASSER
- * TRANSPORTKASSE
- * INSEKTSKAB
- * LARVE og KLÆKKEBUR
- * KVIKSØLVLAMPE
- * DROSSELSPOLE

PRODUKTION og SALG

Præstbrovej 10
DK-7900 Nykøbing Mors
Danmark Tlf. 97 72 44 66

Optrykk av gammel klassiker

Lindroths «Våra skalbaggar» har lenge vært en klassiker, men dessverre utsolgt i en årrekke. Nå er denne igjen på markedet. De tre heftene er nå samlet i en innbundet bok på 254 sider. Bare mindre endringer er gjort i den nye utgaven.

Boka er glimrende til å bestemme biller til slekt med meget «brukervennlige» nøkler. I mange tilfeller kan også arten lett bestemmes. Boka kan varmt anbefales alle med interesse for insekter.

«Våra skalbaggar» koster SEK 200,-, og kan bestilles fra:

*Fältbiologerna
Box 6022
S-19106 Sollentuna
Sverige*

(Medlemspris hvis du er i Fältbiologerna er bare SEK 120,-).

Jan A. Stenløkk

Opprop!

Jeg ønsker opplysninger om *alle* funn, både norske og utenlandske, av to nattflyarter (Noctuidae):

Poliobrya umovii (Eversmann)
Xestia sincera (Herrich-Schäffer)

Opplysningene vil bli brukt i et forskningsprosjekt i regi av World Wildlife Fund i Sverige. Hensikten er å få bedre kjennskap til artene og deres habitatkrav. Artene er knyttet til gran-urskog.

Alle opplysninger sendes til:

*Bjørn Fjellstad
c/o Veidekke Oslo A/S
Håvard Martinsens vei 27
0978 Oslo
Tlf.: 22 21 00 12*

Innsamling i utlandet

Jeg er en jente som skal ut på en «jorda-rundt-reise» i 1993/94. Da det kanskje er en del komplikasjoner m.h.t. det å samle og ta det samlede materialet ut fra ulike land, samt vanskeligheter med f.eks. etylacetat ved landegrenser, så lurer jeg på om andre tidligere reisende kan dele sine erfaringer med meg? Jeg skal reise gjennom Asia, Thailand, Malaysia, Singapor, Indonesia, Australia, New Zealand, Galapagos-øyene og evt. Latin-Amerika.

Har noen evt. tips om hvor jeg skal henvende meg for å få slik info., samt tips om praktisk innsamling for en som kun skal ha en sekk på ryggen?

Info mottas med glede av:

*Guro H. Grimsrud
Suhms gate 20C
0362 Oslo*

Opprop!

Har du bilder fra foreningens virksomhet?

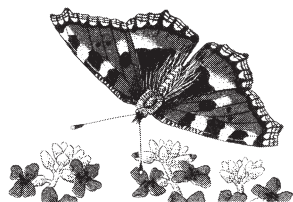
I 1994 er det ikke bare OL her i Norge. Norsk Entomologisk Forening fyller 90 år! I denne anledning foreslår jeg at vi prøver å utgi en *fotografisk kaval-kade* av foreningens virksomhet opp gjennom tidene.

Mange vil nok huske jubileumstidsskriftet som vi utgav i 1979, –til 75-års jubileet. Der var noen få bilder gjengitt, både av de første «gamlekara» og av senere generasjoner. Slike bilder forteller mye, både om personene og tiden. I gamle dager hadde man antrekket i orden selv under feltarbeidet! Se f.eks. på bildet på jubileumstidsskriftets s. 54, fra det nordiske naturforskermøtet i 1916: Her foregår innsamlingen med skikkelig hatt på hodet, og man har deket til inne i skogen med bord og hvit duk. Eller slå opp på s. 51, der en del av foreningens pionerer er på ekskursjon til Kirkeøen, Hvaler i 1914: Münster, Ullmann, Helliesen, Hansen og Natvig. Bildet på s. 20 er også historisk: Her er de fleste «gamle», berømte nordiske entomologer samlet. Det er slike bilder som gir innlevelse tilbake i tiden og som gjør at vi synes vi kjenner våre forjengere aldri så lite.

Fra tiden etter krigen er foreningen praktisk talt tom for bilder. Vi vil gjerne lage et skikkelig billedarkiv, –og som sagt, prøve å utgi en billedkavalkade til 90-års jubileet. Tro det eller ei: I foreningens fine møteprotokoll er det limt inn bilder kun fra ett arrangement: 75-års jubileet. Det var tydeligvis den gang Torstein Kvamme var en meget ung mann, og i det hele tatt, –det var svært så unge vi alle var. De 4 bildene fra årsmøtet 13.2.1960 som ble gjengitt i jubileumstidsskriftet (s. 8–9) er også talende: Her sitter unge Alf Bakke, den enda yngre Lauritz Sømme, noen av de gamle kjempene som forlengst er borte, og enkelte unge spirer som Torgeir Edland og Tore R. Nielsen.

Tiden løper, –alt blir etter hvert historie, og bilder forteller så mye. Jeg ber derfor alle som har bilder (eller som vet om gamle bilder som er trykket andre steder) om å gi lyd fra seg. Det kan være fra møter, pinseekskursjoner, nordiske møter, norske entomologmøter, tilfeldige ekskursjoner, e.l. Vennligst oppgi om bildene kan beholdes i foreningens arkiv, eller om de må returneres. På forhånd takk!

Bildene sendes: *Sigmund Hågvar*
Inst. for biologi og naturforvaltning
Postboks 5014
1432 Ås-NLH

TILBUD!

***E*ksklusive førstedagsbrev med Norges første insektfrimerker**

Drammenslaget/NEF tilbyr deg nå å kjøpe en helt spesiell førstedagskonvolutt i begrenset opplag med de to nye sommerfuglfrimerkene på.

Den flotte konvolutten er illustrert av kunstneren til frimerkene – Hedvig Wright-Østern, og er etter sigende penere enn originalkonvolutten utgitt av Postverket.

I tillegg til affeksjonsverdien for insektinteresserte, burde dette være en filatelistisk godbit for samlere.

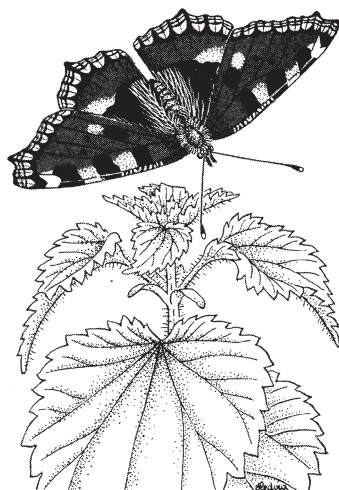
Førstedagsbrevet kan bestilles med eller uten signatur av kunstneren, og koster som følger:

Uten signatur:	kr. 20,-
Med signatur:	kr. 25,-

I tillegg kommer porto til utsendelse.

Bestilling gjøres til følgende adresse (oppgi antallet):

*Drammenslaget/NEF,
v/Devegg Ruud
Tomineborgveien 52
3011 Drammen.*

Norske Insektabeller nr. 13:
Norges gresshopper, av Preben
Ottesen, er nå til salgs blant
NEFs medlemmer.
Bestillinger gjøres til Distribuø-
ren (se tredje omslagsside).

Til salgs

Innrammede sommerfugler til
salgs. Prisen er kr. 100,- pr. stk.

Bestillinger gjøres til:

Ole Nikko Granli
2100 Skarnes
Tlf.: 066-61863
(juniormedlem)

Tilbud!

Entomologisk foto- og tegnekonkurranse

Som de fleste sikkert har lagt merke til, har vi pleid å ha med noen vitser og humoristiske tegninger her og der i Insekt-Nytt. Dette har vi gjort for å live opp litt, og er noe vi ønsker å fortsette med. Til nå har vi brukt vitser og tegninger fra kjente tegnere, men vi føler at det hadde vært mer på sin plass om vi kunne bruke bidrag fra våre egne medlemmer. Send oss det du eventuelt har liggende.

Videre trenger vi fotografier av insekter. Fotografier kan brukes til forsidebilder og til illustrasjoner i artikler. Derfor oppfordrer vi våre medlemmer å sette seg ned med tegnesakene, og å ta frem fotoapparatet i løpet av sommeren.

Redaksjonen

Årsmelding fra lokallagene 1992

Drammenslaget/NEF

10. februar: Første møte gikk til Afrika. Anders Bjørnstad fortalte om sitt opphold der nede.
6. april: Utstyrsmøte. Tilbud om T-skjorter påtrykt NEF avd. Drammen og med håndmalte insektmotiv. Medlemsliste utsendt.
22. mai: Nattlokking ved Sturlahuset på Neperudjordet – Drammen.
- 7.-9. august: Ekskursjon til Flå, nærmere bestemt Sørstølan, med vert Ola Bråtejordet. Flott tur.
18. september: Nattlokking på MIF-hytta. Dårlig vær.
12. oktober: Sommerens fangst, med mye interessant som var fanget i løpet av sommeren.
16. november: Tropiske tungvektre. Lars Ove Hansen fortalte om silkespinnere.
10. desember: Julemøte hos Devegge Ruud, med god mat og godt drikke.
8. februar 1993: Årsmøte for 1992 m/valg. Ny formann fra 1993: Yngvar Berg. Materialforvalter: Devegge Ruud.

Videre i 1992 har vi vært representert ved Naturvernforbundets dag på Naturhuset v/Spiralen, Drammen. På Stoppen skole i Lier hadde vi utstilling i samarbeid med Naturvernforbundet. På Eknes ungdomsskole med 2 timers undervisning om insekter, og på Buskerud Landbruksskole med kurs i preparering og bestemmelse.

Styret har bestått av Devegge Ruud (formann), Espen Bergsmark (sekretær) og Per Tallaksrud (kasserer).

*Espen Bergsmark
(sekretær)*

Entomologisk klubb, Bergen

Det har vært arrangert ett medlemsmøte. Den 24. jan. holdt Lars Ove Hansen et foredrag om «Almesyken i Norge».

Klubben selger fremdele insektnåler til skoler og enkeltpersoner. Klubben solgte Insekt-Nytt nr. 2/3-1984 årg. 9 videre til innkjøpspris, men «lageret» er nå tomt. Dette spesialnummeret om preparering og innsamling er dessverre utgått.

Skoleklasser og enkelte insektinteresserte som har vært på omvisning på muséet har fått NEFs brosjyrer og informasjon om NEF og lokallaget.

Klubben har hatt en rimelig god økonomi og har gitt en gave til NEFs fond på kr. 500,-.

Adressen er som før: Entomologisk Klubb, c/o Entomologisk samling, Zoologisk inst. avd. Zoologisk museum, Universitetet i Bergen, Muséplass 3, 5000 Bergen.

*For Entomologisk Klubb, Bergen
Lita Greve Jensen*

Tromsø entomologiske klubb

Det har ikke vært noen aktivitet i Tromsø entomologiske klubb i 1992. I praksis er klubben lagt ned. Grunnen er at det er så få amatører i Tromsø-området. Det er likevel registrert to-tre ivrige nye, unge samlere, så vi overveier stadig å vekke klubben til live igjen. For tida er det bare to «profesjonelle» i Tromsø, Johan Andersen og jeg. I de seinere år har det vært 1 eller 2 hovedfagsstudenter i entomologi i Tromsø.

Arne Nilssen

Larvik Insekt Klubb (L. I. K.)

Aktiviteten i klubben må sies å ligge på et passende godt nivå. Det ble gjennomført tre medlemsmøter og én fellestur/ekskursjon. Ekskursjonstilbudet vil bli utvidet i 1993 da flere har ytret ønske om dette.

Klubben arrangerte Pinsetreffet på Tjøme/Hvasser, og værgudenes velvilje og bra frammøte (16 deltagere) dannet grunnlaget for et tradisjonelt godt arrangement.

L. I. K. fikk tre nye medlemmer i løpet av 1992. En rekke grundige lokalitetsundersøkelser er gjennomført, med gode og interessante resultater.

Stig Otto Hansen

Østfold Entomologiske Forening (Ø.E.F.)

Aktiviteten i Østfold ble også i 1992 preget av individualisme – de fleste turer og møter var dårlig besøkt, men aktiviteten til våre medlemmer ser likevel ut til å ha vært stor. Interessen er også variert, fra å ha vært en ren «sommerfuglforening» har vi nå en rekke ordener representert.

Det er også gledelig at det stadig dukker opp nye medlemmer, slik at vi fortsatt er over tyve aktive.

Vi har merket oss at Østfold har et av Norges høyeste antall registrerte insekter, og at tallet stiger hele tiden. Det er naturlig at fylket blir besøkt og undersøkt av andre også, og er *du* en som har foretatt entomologisk innsamling og registrering her, hører vi svært gjerne fra deg. Alle resultater er av interesse for oss!

Noen av oss har deltatt i foreningens fire møter og tre turer, herav en tur til Akerøya i Hvaler kommune, en til Skjebergdalen i Sarpsborg kommune og en til Bøensætra i Aremark kommune.

Thor Jan Olsen

NEFOA

11. mars: Lars Ove Hansen: «Krigen mot almesplintborener». Denne billen sprer en sopp som har drept almetrærne i store deler av Europa. Almesyken er nå i ferd med å spre seg i Norge. 15 frammøtte.
8. april: Omvisning i insektsamlingen og utstillingen til Zoologisk Museum i Oslo av Jan Emil Raastad. 10 frammøtte.
23. mai: Ekskursjon til Ostøya. Ostøya er vårt tradisjonsrike ekskursjonsmål med en av Norges artsrikste insektfaunaer. Velkjent for sine kalktørrenger. 12 deltagere.
14. juni: Ekskursjon til Øyeren. Rune Christensen er i ferd med å undersøke insektfaunaen i dette interessante og varierte våtmarksområdet. 11 deltagere.
30. august: Ekskursjon til Jeløya. Denne øya har varierte biotoper: Strandvegetasjon, slåpetornskratt og annen varmekjær vegetasjon. 5 deltagere.
14. oktober: Det var to separate innlegg på møtet: Øistein Berg: «Sommerfugler fra Indonesia». Preben Ottesen: «En oversikt over norske insektfamilier og deres artsantall. 13 frammøtte.
11. november: Sommerens fangst. Som tradisjonelt tar vi med oss innsamlet materiale, diverse utstyr, litteratur o.a., samt utveksler erfaringer, teknikker, lokaliteter osv. Jostein Engdal viste bl.a. en 30 min. lang video om apollosommerfuglen, med nydelige bilder fra Gudbrandsdalen. Også andre sommerfugler fra Sunndalen og Tafjord. 17 frammøtte.
9. desember: Årsmøte 1992. Årsmelding, regnskap, valg. Foredrag av Per Seglen: Sommerfugler i Israel. Seglen har besøkt Israel flere ganger, og viste bilder og sommerfugler fra landet, særlig Golan-høyene. 10 frammøtte.

Preben Ottesen

**Årsmelding for Norsk Entomologisk Forening
12.12.1991-15.12.1992**

**I perioden har foreningen hatt følgende personer i
ombud:**

Styret:

Formann : Professor Sigmund Hågvar, Ås
Nestformann : Førsteamanuensis Johan Andersen, Tromsø
Sekretær : Forskningsssjef Trond Hofsvang, Ås
Kasserer : Amanuensis Preben Ottesen, Ås
Styremedlemmer : Cand. real. Arne Fjellberg, Tjøme
Cand. scient. Fred Midtgaard, Ås
Cand. scient. Lars Ove Hansen, Drammen

Redaksjonen av Fauna norvegica Ser. B:

Redaktør : Førstekonservator John O. Solem, Trondheim
Medlemmer av
redaksjons- : Forsker Reidar Mehl, Oslo
komiteen : Konservator Arne Nilssen, Tromsø
Professor Ole A. Sæther, Bergen

Redaktører av Insecta Norvegiae:

Førstekonservator Lita Greve Jensen,
Bergen
Cand.real. Trond Andersen, Bergen

Distributør : Adm.dir. Jac. Fjelddalen, Ås
Revisor : Professor Ragnhild Sundby, Ås
Valgkomité : Førsteamanuensis Johan Andersen, Tromsø
Forsker Reidar Mehl, Oslo

**Norsk medlem i rådet i The Scandinavian Society of
Entomology som utgir Ent. Scand.:**

Professor Lauritz Sømme, Oslo

Kontaktmann vedr. norske insektnavn:

Forskningsssjef Trond Hofsvang, Ås

Redaksjonen av Insekt-Nytt:

Redaktør : Cand. mag. Ole J. Lønnve, Oslo
Medlemmer av
redaksjons- : Cand. scient. Yngvar Berg, Drammen
komiteen : Cand. philol. Øistein Berg, "
Cand. scient. Espen Bergsmark, "
Cand. scient. Lars Ove Hansen, "
Fotograf Devegg Ruud, "

Verneutvalgets medlemmer:

Professor Sigmund Hågvar, Ås (formann)
Cand. real. Trond Andersen, Bergen
Fag.ass. Torstein Kvamme, Ås
Cand. scient. Fred Midtgaard, Ås
Lektor Tore R. Nielsen, Sandnes
Førsteamanuensis Torstein Solhøy, Bergen
Lærer Leif Aarvik, Gjøvik

NEF's datautvalg:

Cand. scient. Yngvar Berg, Drammen
 Cand. scient. Lars Ove Hansen, "
 Fag.ass. Torstein Kavmme, Ås
 Førstelektor Bjarne Meidell, Bergen
 Amanuensis Preben Ottesen, Ås
 Cand. real. Dagfinn Refseth, Trondheim

Styret for NEF's fond:

Førstekonservator Lita Greve Jensen, Bergen
 Professor Arne Semb-Johansson, Oslo
 Førstekonservator John O. Solem, Trondheim

Medlemstall pr. 15.12.1992:

316 norske og 33 utenlandske = 349

Styremøter: Det har vært holdt 2 styremøter.

Møter/ekskursjoner arrangert av hovedforeningen:

- 12.12.1991. Årsmøte.
 Anders Bjørnstad: Med UV-lampe og gjæra banan i regnskogen - Insektfangst i Tanzania.
- 27.-28.4.1992 Norsk entomologmøte, Kongsvoll.
 Hovedtemaer: Bevaringsbiologi. Antall norske insektarter.
- 6.-8.6.1992. NEF's pinseekkursjon. Sandø, Tjøme.
 Arrangør var NEF v/Larvik Insektklubb.

Fauna norvegica Ser. B (Norwegian Journal of Entomology):

Vol. 39 No. 1 ble sendt ut i mars 1992 og vol. 39. no. 2 ble sendt ut i september 1992. Styret i NEF har besørget pakking og forsendelse for å spare Norsk Zoologisk Tidsskriftsentral for unødvendige utgifter.

Insekt-Nytt: Årgang 16 hefte 3 utkom våren 1992
 Årgang 16 hefte 4 utkom sommeren 1992
 Årgang 17 hefte 1 utkom i november 1992
 Årgang 17 hefte 2 er klar til utsendelse.

Norske insekttabeller:

Utgitt nytt nummer om gresshopper (nr. 13).
 Opptrykk av tidligere nummer om humler.

Andre publikasjoner:

Opptrykk av Fjellbergs collemboltabell.

Verneutvalget.

Brev til Direktoratet for naturforvaltning av 1.6. 92 om behov for vernetiltak i Oslofjord-området for å bevare artsmangfoldet av insekter.

Prosjekter 1992.

Det arbeides med katalog over kjente verneverdige områder for insektfaunaen.

Driftsstøtte.

For 1993 er det søkt Miljøverndepartementet om kr. 19000,- i driftsstøtte, det samme som ble gitt for 1992.

Foreningens tilstand.

Dessverre er utgivelsen av Insekt-Nytt også i år forsinket. Et dobbeltnummer om innsamling vil bli utgitt over nyttår. Aktiviteten ellers har vært god i 1992, og vi merker økt interesse fra miljøvernmyndighetene for foreningens kunnskap om truede insekter (cfr. direktoratets utgivelse av liste over truede arter).

Foreningens medlemsantall har i år økt fra 328 til 349.

Sigmund Hågvar
(formann)

Trond Hofsvang
(sekretær)

REFERAT FRA ÅRSMØTE, NEF, BLINDERN, 15. DESEMBER 1992

1. Årsmeldingen for 1992 ble godkjent.
2. Regnskapet for 1992 ble godkjent.
3. Valg. Følgende styremedlemmer ble valgt:

Formann: Sigmund Hågvar (gjenvalg)
Nestformann: Johan Andersen (gjenvalg)
Sekretær: Øistein Berg (ny)
Styremedlem: Jan Arne Stenløkk (ny)

Etter årsmøtet holdt Bjørn Økland foredraget:

Insektstudier i forskningsprogrammet: "Skogøkologi og flersidig skogbruk".

Regnskap for Norsk entomologisk forening

19.11.1991 - 8.12.1992

A. Postgirokonto 0806 5 44 09 20

	Inn	Ut
	Kr.	Kr.
Medlemskontingenter	37,096.17	
Salg av særtrykk, publ., kart mm.	18,624.25	
Renter 1991	1,804.30	
Driftsstøtte fra Miljøverndept.	19,000.00	
Insekt-Nytt		
Annonser	7,350.00	
Separate abonnement	350.00	
Refusjon av MOMS for 1991	5,600.00	
Trykking (1,2-92, alle omslag -92)		20,102.00
Bladporto + frimerker		3,701.10
Data (RAM minne og -brikke)		1,500.00
Rekvisita (kontorutstyr, mat)		625.50
Andre publikasjoner		
Fauna norv. Ser. B		16,500.00
Norske Ins.tab. 9 (2.utg.) & 13		10,406.00
Ident. Norw. Collembola (2.oppl.)		17,978.00
Salgsliste		1,355.50
Porto medl.utsendinger, brev oa.		4,228.40
Porto til distributøren		2,800.00
Rekvisita (kopiering, konvolutter mm.)		2,555.95
Reisestøtte, LEPARB		1,695.00
Gave (krus til æresmedlem A.Løken)		817.00
Underskudd, NEF årsmøte 1991		109.40
	-----	-----
	89,824.72	84,373.85
På postgiro 19.11.1991	215.51	
På postgiro 8.12.1992		5,666.38
	-----	-----
Hovedsum	90,040.23	90,040.23
	=====	=====

B. Distributøren

	Inn	Ut
	Kr.	Kr.
Fra kassereren, NEF	2,800.00	
Porto ved forsendelse		2,861.70
Porto ved korrespondanse		189.20
	-----	-----
Sum 8.12.1992	2,800.00	3,050.90
Beholdning av frimerker 15.11.1991	360.20	
Beholdning av frimerker 8.12.1992		109.30
	-----	-----
Hovedsum	3,160.20	3,160.20
	=====	=====

C. DnB konto nr. 5361.60.15989**Norsk entomologisk forenings fond**

	Inn
	Kr.
På konto 19.11.1991	46,738.27
Renter 1991	3,044.04
Gave fra Trøndelagsgruppa av NEF	1,000.00
Gave fra John O. Solem	420.00
Gave fra Entomologisk Klubb, Bergen	500.00

På konto 8.12.1992	51,702.31
	=====

Oslo, den 8.12.1992

Revidert, Ås 14.12.1992

Preben Ottesen

Preben Ottesen
(kasserer)

Ragnhild Sundby
Ragnhild Sundby
(revisor)

Michelsen, A.: «Honningbiens dansesprog-signaler og samfundsliv», Munksgaard forlag 1992, 150 sider. ISBN 87 16 10792 6

Munksgaard forlag i Danmark har nylig kommet med flere bind i serien «Nysyn», som skal være populærvitenskapelige skrifter om aktuelle tema. «Honningbiens dansesprog» henvender seg til alle som er interessert i kommunikasjon og sosiale samfunn hos dyr, og selvsagt til birøktere. Boken skal også gi et innrykk av selve forskningsprosessen, og bringe leseren frem til dagens aktuelle problemer innen feltet som boken omhandler. Forfatteren, Axel Michelsen, er professor i biologi ved Odense Universitet, hvor han arbeider med grenseområdet mellom adferd og sans- og neurofysiologi, særlig hørsel og lyder.

Boken er delt inn i en rekke små avsnitt, samlet i 8 kapitler. Naturlig nok omtales først biens språk og hvordan de finner frem, med gjennomgang av den kritikk som ble reist mot «dansen». Så følger omtale av forsøk med en kunstig, elektronisk bie som simulerer biens dans. Bokens tre siste kapitler omtaler biens sosiale liv, deres slektskap og genetikk og bisamfundets organisering.

Biens «dans» på vokstavlene ble tolket av østerrikeren Karl von Frisch i 1946. Han påviste at dansen inneholdt informasjon om hvordan biene skulle finne frem til nektar, pollenkilder og nye boliger. Adskillige faktorer kompliserer en slik retning- og stedsangivelse, bl.a. solens vandring over horisonten. Dette blir godt forklart, og er en

meget interessant og klar fremstilling av et vanskelig tema.

Forfatterens engasjement i denne sammenheng kommer i kapittel 4 og 5, hvor forsøk fra 1980-årene med meget små mikrofoner tyder på at vingevibrasjonen også er av stor betydning for overføring av informasjonen. Mot slutten av 1980-årene ble det i Odense Universitet utviklet en kunstig, elektronisk bie, som kunne programmeres til ulike danser. Denne attrappen kunne dermed vise betydningen av de enkelte sekvenser under dansen, og danne grunnlaget for en rekke forsøk som fortsatt pågår, bl.a. hva som skjer når biene blir gitt motstridende informasjon.

Både disse og tidligere forsøk beskrives på en klar og tydelig måte, uten å drukne i detaljer slik at oversikten mistes av syne eller interessen går tapt. Det må ha vært vanskelig for forfatteren ikke å gå mer i detalj med sitt eget arbeide og problemer rundt dette. Det kunne vært interessant å lese mer om arbeidet med den mekaniske bien, men dette ville trolig bringe boken utover de rammene som var planlagt.

Boken gir en meget klar og interessant fremstilling av biens kommunikasjon på en lettlest og spennende måte. Det lykkes også å ta frem aktuelle problemområder uten å gå unødvendig i detalj på dette. En kort og grei litteraturliste finnes også for den som måtte søke ytterligere informasjon, samt stikkordsregister, noe som ofte mangler i denne type bøker.

Boken er egnet for alle som har interesse av honningbier naturligvis, men også andre som er mer generelt interessert i naturen og i insektenes levevis. Dessverre er prisen overraskende høy – på Universitetsbokhandelen i Oslo var det over 200 kroner, noe som er for mye for en liten bok på 150 sider og uten fotografier. Dette gjelder dessverre hele serien, da det er mange bind her som er av interesse.

Jan Stenløkk

Rettledning for bidragsyttere:

Manuskripter må være feilfrie, men enkelte overstrykninger og rettelser godkjennes såfremt de er tydelige. Både maskin- og håndskrevne artikler godtas. Redaksjonen benytter databehandling i det redaksjonelle arbeidet, og vi oppfordrer skribenter til å sende inn manuskripter på disketter, Macintosh- eller IBM-kompatible; 4) *Evt. takk til medhjelpere*; 5) *Litteraturliste*; 6) *Forfatteren(els) adresse(r)*; 7) *Billetekster* og 8) *Evt. tabeller*.

Insekt-Nytt's populærvitenskapelige hovedartikler struktureres som følger: 1) *Overskrift*; 2) *Forfatteren(els) navn*; 3) *Artikkelen*, gjerne innledet med en kort tekst som fanger leserens oppmerksomhet og som trykkes med halvfete typer. Splitt hovedteksten opp med mellomtitler. Bruk populære mellomtitler, f. eks. «Fra malurt til tusenfryd» istedenfor «Næringsplanter»; 4) *Evt. takk til medhjelpere*; 5) *Litteraturliste*; 6) *Forfatteren(els) adresse(r)*; 7) *Billetekster* og 8) *Evt. tabeller*.

Alle disse punktene kan følge rett etter hverandre i manus. Latinske navn understrekes. Send bare ett eksemplar av manus. Bruk forøvrig tidligere nummer av Insekt-Nytt som eksempel.

Illustrasjoner. Vi oppfordrer bidragsyttere til å legge ved fotografier og tegninger. Insekt-Nytt settes opp i A4-format. Tegninger, figurer og tabeller bør derfor innleveres ferdige til å klistres inn i bladet, tilpasset 8,9 cm bredde for én spalte, eller 18,4 cm over to spalter. Dette vil spare redaksjonen for både tid og penger, men vi kan forminske dersom det er umulig å levere de ønskede formater. Fotografier innleveres uavhengig av spaltebreddene, men send ikke svart/hvit fotografier som er vesentlig mindre enn den planlagte størrelsen i bladet. Farge-dias kan innleveres, men svart/hvitt bilder gir best kvalitet. Store tabeller bør innleveres ferdige til trykk (altså som illustrasjoner).

Korrektur. Forfattere av større artikler vil få tilsendt en utskrift for retting av trykkfeil. Den må sendes tilbake til redaksjonen senest et par dager etter at man mottar den. Store endringer i manuskriptet godtas ikke. Korrektur av små artikler og notiser foretas av redaksjonen.

Forfattere av større artikler vil få tilsendt 5 eksemplarer av bladet.

Norsk Entomologisk Forening

Postboks 376, 1371 Asker.

Postgiro: 0806 5440920, Gustav Vigelands vei 32, 0274 Oslo (22 55 48 46).

Styret:

Formann: Sigmund Hågvar, Postboks 5014, 1432 Ås-NLH (64 94 84 51).

Nestformann: Johan Andersen, Univ. i Tromsø, Institutt for Biologi og Geologi, Dramsvn. 201, 9037 Tromsø (083 44 385, etter 28/10: 77 64 43 85).

Sekretær: Øistein Berg, Båstadveien 73, 1370 Asker (66 90 41 17).

Kasserer: Preben Ottesen, Gustav Vigelands vei 32, 0274 Oslo (22 55 48 46).

Styremedlemmer: Jan Arne Stenløkk, Sollerudveien 2A, 0283 Oslo (22 73 23 13); Arne Fjellberg, Golvveien 38, 3145 Tjømø; Lars Ove Hansen, Sparavollen 23, 3021 Drammen (32 83 56 40).

Distributør: (Salg av trykksaker fra NEF). Jac. Fjeldalen, Statens plantevern, Fellesbygget, 1432 Ås

Kontaktpersoner for de forskjellige insektgrupper:

Teger: Sigmund Hågvar, Postboks 5014, 1432 Ås-NLH (64 94 84 51). *Bladlus:* Christian Stenseth, Statens plantevern, Fellesbygget, 1432 Ås (64 94 94 41). *Sommerfugler:* Lars Ove Hansen, Sparavollen 23, 3021 Drammen (32 83 56 40). *Tovinger:* Tore R. Nielsen, Sandvedhagen 8, 4300 Sandnes (04 66 77 67*). *Biller:* Torstein Kvamme, NISK, Høgskoleveien 12, 1432 Ås (09 94 96 93). *Årevinger:* Fred Midtgaard, Parallellen 19A, 1430 Ås (64 94 23 57). *Øyenstikkere:* Hans Olsvik, 6598 Foldfjorden (07 34 52 94**). *Andre grupper/generelle spørsmål:* Øistein Berg, Båstadveien 73, 1370 Asker (66 90 41 17).

Forandres til *51 66 77 67 og **71 64 52 94 i løpet av 1993

Lokalforeninger i NEF:

Tromsø entomologiske klubb, v/Arne Nilssen, Tromsø museum, 9000 Tromsø.

NEF/Trøndelagsgruppa, v/Oddvar Hanssen, NINA, 7004 Trondheim.

Entomologisk klubb i Bergen, v/Lita Greve Jensen, Zool. Museum, Musépl. 3, 5027 Bergen-Universitet.

Jæren entomologklubb, v/Ommund Bakkevold, Asperholmen 1, 4300 Sandnes.

Larvik Insekt Klubb, v/Stig Otto Hansen, Gamle Stavernsvei 28, 3250 Larvik.

Drammenlaget/NEF, v/Yngvar Berg, Gråbeinsletta 13, 3030 Drammen.

Numedal Insektregistrering, v/Bjørn A. Sagvolden, Postboks 33, 3626 Rollag.

NEF avd. Oslo & Akershus, v/Preben Ottesen, Gustav Vigelands vei 32, 0274 Oslo.

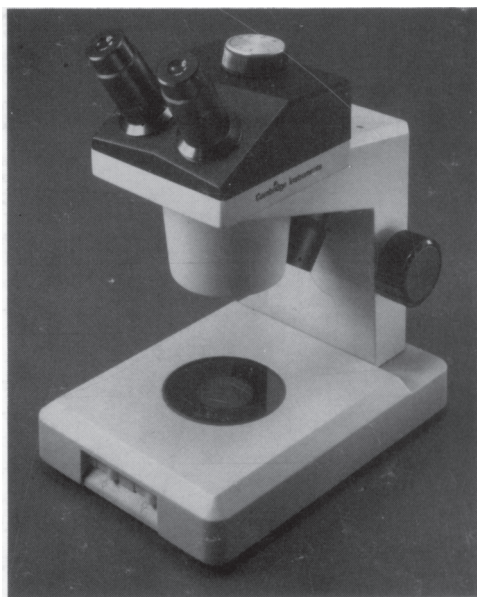
Østfold entomologiske forening, v/Thor Jan Olsen, Postboks 1062 Valaskjold, 1701 Sarpsborg.

Agderlaget, v/Arne Flor, G. Knudsens vei 36, 4815 Saltrød.

Leica

ZOOM 2000

Nytt stereomikroskop med zoom fra 7x til 30x eller 10.5x til 45x, med innebygget halogenlampe for pålys og gjennomlys hver for seg eller samtidig.

Midt i blinken for deg!

Og prisen? Meget gunstig - dette har du penger til!

For flere opplysninger, kontakt

WILD LEITZ AS

Østre Aker vei 206 F. Boks 48 – Veitvet. 0518 Oslo 5.
Tlf. 02/25 22 70. Telefax 02/16 32 32.